

ARTinED online: A new approach to education using the arts

Οδηγός αναφοράς e-ARTinED

για την Ανάπτυξη της Κριτικής
Σκέψης μέσω των Τεχνών

ID project: KA201-01226718

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

"The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

Εισαγωγή

Η κριτική σκέψη αφορά την αυτοδύναμη δυνατότητα δίκαιης κρίσης στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο ποιότητα. Οι άνθρωποι που έχουν αναπτύξει την κριτική σκέψη τους προσπαθούν με συνέπεια να εφαρμόζουν τις αρχές του ορθού λόγου στη ζωή τους και διακρίνονται από κατανόηση για τους άλλους και ενσυναίσθηση. Αξιοποιούν έννοιες και αρχές που τους επιτρέπουν να αναλύουν, να αξιολογούν και να βελτιώνουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα.

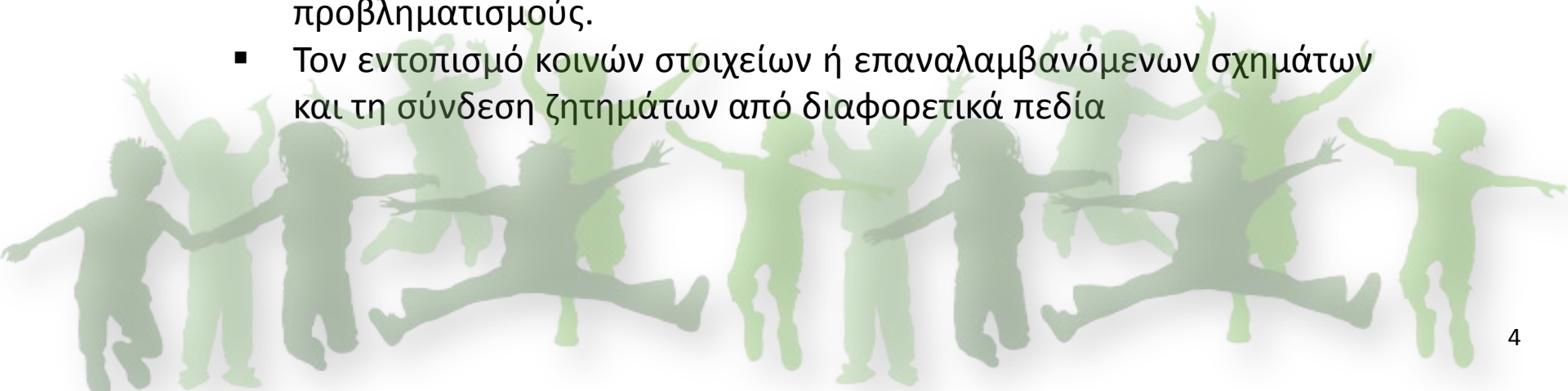
Προσπαθούν ακούραστα για να αναπτύξουν τις διανοητικές αρετές της ακεραιότητας, της ταπεινοφροσύνης, της ευγένειας, της ενσυναίσθησης, της αίσθησης δικαίου και της αυτοπεποίθησης στην κρίση τους.

Ενσαρκώνουν τη Σωκρατική αρχή της αυτογνωσίας (“γνώθι σαυτόν”) έχοντας συνειδητοποιήσει ότι όταν οι πολλοί ζουν τη ζωή τους χωρίς να την εξερευνούν, ο κόσμος γίνεται άδικος και επικίνδυνος (Elder L., 2007).

Η κριτική σκέψη αφορά μια ποικιλία διανοητικών ικανοτήτων όπως:

- Την ανάπτυξη τεκμηριωμένων και πειστικών επιχειρημάτων καθώς και την αξιολόγηση και αντιμετώπιση αντεπιχειρημάτων.
- Τη διερεύνηση εννοιών που συνδέονται με διαφορετικές οπτικές θέασης καταστάσεων περιλαμβανομένων και προσεγγίσεων από άλλες παραδόσεις και πολιτισμούς.
- Την κριτική εξέταση τεκμηρίων και υποθέσεων για την εξαγωγή νέων συμπερασμάτων.
- Την επινόηση νέων τρόπων επίλυσης προβλημάτων, ιδίως για μη γνωστούς τύπους προβλημάτων ή για προβλήματα που είναι πολύπλοκα.
- Τη διατύπωση καίριων ερωτήσεων που προκαλούν γόνιμους προβληματισμούς.
- Τον εντοπισμό κοινών στοιχείων ή επαναλαμβανόμενων σχημάτων και τη σύνδεση ζητημάτων από διαφορετικά πεδία

Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης αποτελεί στόχο πολλών εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων ώστε οι αυριανοί ενήλικες να μπορούν να αξιοποιήσουν τις σχετικές ικανότητες στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία, στην κοινωνική ζωή, στην πολιτική και σε όλες τις πτυχές της ζωής τους.

H κριτική σκέψη στο σχολείο και στους χώρους εργασίας

Πολλά σύγχρονα επαγγέλματα και αναδυόμενοι παραγωγικοί τομείς βασίζονται στη δημιουργική ικανότητα των εργαζομένων, τη δυνατότητά τους να εργάζονται μη συμβατικά, να αμφισβητούν, να επινοούν νέες λύσεις και να παράγουν σημαντικό έργο (www.21centuryskills.org).

Η δημιουργική σκέψη που ξεφεύγει από τα συνηθισμένα σχήματα είναι βασική δεξιότητα για τα επαγγέλματα που αναμένεται να κυριαρχήσουν την επόμενη δεκαετία και που σε ποσοστό 80% δεν έχουν ακόμη οριοθετηθεί (Πρόεδρος της Cisco Systems, σε ομιλία στο Πανεπιστήμιο Wake Forest).

Οι σημερινοί μαθητές θα χρειαστούν ικανότητες όπως η κριτική σκέψη για μια επιτυχή σταδιοδρομία στο σύγχρονο κόσμο και για να μπορούν να αφομοιώσουν τα ερεθίσματα που δέχονται από ένα πληροφοριακό τοπίο που γίνεται ολοένα και πιο περίπλοκο. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να βοηθήσουν τους μαθητές τους στο να αναπτύξουν τις ικανότητές τους να διερευνούν, να σκέφτονται, να αναστοχάζονται και να κρίνουν ορθολογικά αξιοποιώντας τις εκάστοτε διαθέσιμες πληροφορίες.

Αναπτύσσοντας την κριτική σκέψης μέσω των Τεχνών

Μια σημαντική παράμετρος της εκπαίδευσης που βασίζεται στην αξιοποίηση των Τεχνών είναι ότι εμπλέκει τους μαθητές σε διαδικασίες δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων αξιοποιώντας και τις νέες τεχνολογίες για να προετοιμαστούν ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις ενός κόσμου που αλλάζει με τρόπους που πολλές φορές είναι δύσκολο να προβλεφθούν (Pink, 2006). Τόσο ο Pink όσο και άλλοι ερευνητές επισημαίνουν το γεγονός ότι η προσωπική και επαγγελματική επιτυχία συνδέεται με την ικανότητα ενσυναίσθησης, την ανάληψη κινδύνου και την καινοτόμο σκέψη και όχι τόσο με την υψηλή επίδοση σε διάφορα τεστ.

Οι Τέχνες καλλιεργούν αυτές ακριβώς τις ικανότητες που είναι απαραίτητες στους χώρους εργασίας του 21ου αιώνα:

- Υψηλού επιπέδου σκέψη που αφορά την ανάλυση, σύνθεση, αποτίμηση και την κριτική αξιολόγηση.
- Φαντασία και δημιουργικότητα που στοχεύουν ρητά στην παραγωγή ενός ποιοτικού τελικού αποτελέσματος.
- Λελογισμένη ανάληψη ρίσκου και πειραματισμός.
- Ομαδική δουλειά για τη συλλογική επίλυση προβλημάτων.
- Τεχνολογικές δεξιότητες.
- Ευέλικτη σκέψη και κατανόηση της ποικιλομορφίας.
- Αυτοπειθαρχία, επιμονή και ανάληψη πρωτοβουλιών.

Οι Τέχνες έχουν βαθιά σχέση με τη γνώση. Καμία μορφή τέχνης δεν δημιουργείται και δεν κατανοείται χωρίς νοητική επεξεργασία μέσω της προσεκτικής παρατήρησης, του εντοπισμού επαναλαμβανόμενων σχημάτων, της εναλλακτικής θέασης, της ποιοτικής αξιολόγησης, της χρήσης εικόνων, μεταφορών και συμβολών (Eisner, 2002).

Οι Τέχνες μας καθοδηγούν να δούμε τα πράγματα με άλλα μάτια συντονιζόμενοι με την οπτική των καλλιτεχνών, ηθοποιών, μουσικών και ποιητών. Από τη φύση τους μας καλούν να ανταποκριθούμε στο έργο τέχνης μέσω της νοητικής επεξεργασίας των μηνυμάτων του ώστε να το κατανοήσουμε.

Οι μαθητές ασκούνται στην κριτική σκέψη ώστε να αξιολογούν τα έργα τα δικά τους και των άλλων. Έτσι, κατανοούν την αξία των διαφορετικών απόψεων και τη σημασία που έχει η τεκμηρίωση για να υποστηριχτεί μια ορισμένη άποψη.

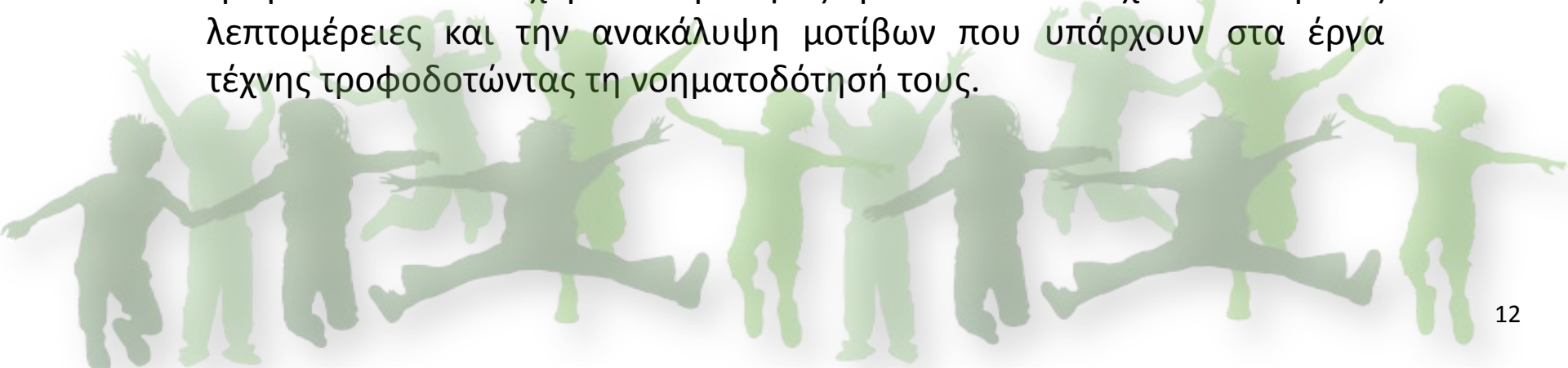
Τα σχολεία που ενσωματώνουν τις Τέχνες καλλιεργούν τις γνωστικές ικανότητες των μαθητών όπως “την προσεκτική παρατήρηση του κόσμου, την νοητική αναπαράσταση του εκάστοτε αντικειμένου της παρατήρησης ή της φαντασίας, την αφαίρεση για την τιθάσευση της πολυπλοκότητας, την αναγνώριση και την ανάπτυξη, την ποιοτική αξιολόγηση, το συμβολισμό, τη μεταφορική και αλληγορική αναπαράσταση” (Rabkin & Redmond, 2004).

Συμπεράσματα

Η διδασκαλία που στηρίζεται στην απομνημόνευση και την παπαγαλία, όπως συχνά συμβαίνει στο σχολείο, δεν προετοιμάζει σωστά τους μαθητές για το μέλλον. Η μάθηση πρέπει να συνδεθεί με καλλιτεχνικούς τρόπους σκέψης και εργασίας οι οποίοι είναι θεμελιώδεις για τη ζωή σήμερα.

Η κατανόηση πολύπλοκο καταστάσεων είναι βασικός στόχος της εκπαίδευσης σήμερα. Όμως, είναι δύσκολο να διδαχθεί σωστά. Οι Τέχνες παρέχουν ένα πλούσιο πλαίσιο για τη νοητική ανάπτυξη καθώς ενθαρρύνουν το νοητικό πειραματισμό και τον πλουραλισμό στην κατανόηση και τη θέαση. Οι διαφορετικές απόψεις δεν θεωρούνται απορριπτέες και οι μαθητές αισθάνονται ασφαλείς όταν επεξεργάζονται ένα πρόβλημα μέσω της ζωγραφικής, της πηλοπλαστικής, του τραγουδιού και του χορού. Οι μαθητές αρέσκονται να ασχολούνται με τις λεπτομέρειες και την ανακάλυψη μοτίβων που υπάρχουν στα έργα τέχνης τροφοδοτώντας τη νοηματοδότησή τους.

Come and enjoy the e-learning platform !

<http://eartined.coursevo.com>

e-artined.eu

info@e-artined.eu

<https://goo.gl/zMpw35>

The e-learning platform: <http://eartined.coursevo.com>

Technical University of Crete

